

«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»

Ректори Донишгоҳи (Славянии) Россия
ва Тоҷикистон, доктори илмҳои иқтисодӣ,
профессор

Иброҳимзода ИР.

«30» март соли 2026

ТАҚРИЗИ МУАССИСАИ ПЕШБАР

ба диссертатсияи Муслиҳиддинзода Муснуриддин Муслиҳиддин дар
мавзуи «Усули тафтиши ҷиноятҳои дорои хусусияти экстремистӣ»,
барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи
иختисоси 5.5.12. Криминалистика; фаъолияти судӣ-экспертӣ; фаъолияти
оперативӣ-чустучӯӣ.

Мутобиқати мавзӯ ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи
иختисоси илмӣ. Таҳқиқоти диссертатсионии Муслиҳиддинзода
Муснуриддин Муслиҳиддин дар мавзуи «Усули тафтиши ҷиноятҳои дорои
хусусияти экстремистӣ», барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои
ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 5.5.12. Криминалистика; фаъолияти судӣ-
экспертӣ; фаъолияти оперативӣ-чустучӯӣ, ки аз рӯи он ба Шурои
диссертатсионӣ мувофиқи фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди
Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз санаи 01.04.2022 №95/шд ва
25.10.2024 №407/шд ҳуқуқи қабули диссертатсияро барои Ҳимоя дода
шудааст, мувофиқ мебошад.

Мубрамии мавзуи таҳқиқот. Мавзуи «Усулҳои тафтиши ҷиноятҳои
дорои хусусияти экстремистӣ» дорои аҳамияти баланд ва муосир мебошад,
зеро зухуроти радикализми сиёсӣ ва динӣ дар миқёси миллӣ ва байналмилалӣ
дар солҳои охир афзоиш ёфтааст. Ҷиноятҳои дорои хусусияти экстремистӣ на
танҳо ба амнияти шахс ва ҷомеа таҳдид мекунанд, балки таъсири васеи
сиёсӣ, иҷтимоӣ ва иқтисодиро низ ба миён меоранд. Ин навъи ҷиноятҳо

хусусияти махсус дорад, ки он бо истифодаи усулҳои пинҳонӣ, шабакаҳои иҷтимоӣ, технологияҳои муосир ва нақшаҳои мураккаб барои ташкили ҳамлаҳои террористӣ ё таҷовуз ба амнияти ҷамъиятӣ тавсиф мешавад.

Аҳамияти амалӣ ва иҷтимоии таҳқиқ дар он аст, ки дар шароити муосир фаъолияти гурӯҳҳои экстремистӣ ва террористӣ тез ва мураккаб гардида, роҳҳои анъанавии тафтиш ва ошкорсозӣ нисбат ба онҳо самаранокии кофӣ надоранд. Ин вазъият талаб мекунад, ки тафтишҳо бо истифодаи усулҳои махсуси оперативӣ, таҳлили иттилооти рақамӣ, назорати шахсӣ ва чуғрофӣ, ҳамроҳангсозӣ байни ниҳодҳои қудратӣ ва амниятӣ ва риояи қоидаҳои ҳуқуқӣ сурат гиранд. Самаранокии чунин тафтишҳо бевосита ба пешгирӣ ва коҳиш додани хатари экстремизм ва нигоҳ доштани устувории ҷамъиятӣ мусоидат мекунад.

Аз нуқтаи назари илмӣ, мавзӯи аҳамияти назаррас дорад, зеро таҳқиқи он имконият медиҳад, ки методологияи тафтиши ҷиноятҳои экстремистӣ таҳия ва такмил дода шавад. Ин таҳқиқҳо ба таҳлили роҳҳои пешгирӣ, ошкорсозӣ ва муқовимат бо экстремизм равона шудаанд ва метавонанд таҷрибаи байналмилалӣ, усулҳои инноватсионӣ ва таҳлилҳои таҳқиқоти ҳуқуқӣ ва криминологиро дарбар гиранд.

Ғайр аз ин, таҳқиқи мавзӯи дар сатҳи диссертация имкон медиҳад, ки роҳҳои нав ва механизми самаранокии ҳамроҳангсозӣ байни ниҳодҳои давлатӣ ва амниятӣ пешниҳод карда шаванд, ки ин ба таъмини амнияти миллӣ, ҳифзи ҳуқуқҳои шаҳрвандон ва рушди ҷомеаи устувор бевосита мусоидат менамояд. Аз ин нуқтаи назар, мавзӯи ҳам заминаи назариявӣ, ҳам амалии таҳқиқро фароҳам меорад ва барои рушди илмҳои ҳуқуқшиносӣ, ҷиноятшиносӣ ва методологияи тафтиш аҳамияти бузург дорад.

Бо тавачҷӯх ба афзоиши хатарҳои экстремизм ва шароити муосири таҳқиқи ҷиноятҳо, таҳқиқи мавзӯи ҳам ҷиддӣ ва ҳам зарурӣ мебошад, зеро он ба таҳия ва такмили усулҳои пешгирӣ ва мубориза бо ҷиноятҳои мураккаб ва таҳдидҳои амниятӣ имконияти воқеӣ медиҳад.

Дараҷаи асоснокии гузориши илмӣ, хулосаю пешниҳод, ки дар диссертатсия оварда шудааст. Гузориши илмӣ дар диссертация оид ба «Усулҳои тафтиши ҷиноятҳои дорои хусусияти экстремистӣ» дорои дараҷаи баланди асоснокӣ мебошад. Маълумот ва таҳлилҳои пешниҳодшуда асосан бар асоси манбаъҳои ҳуқуқӣ, таҳқиқоти илмӣ, таҷрибаи байналмилалӣ ва ҳолатҳои воқеии тафтишӣ сохта шудаанд. Дар ин гузориш масъалаҳои ҳуқуқӣ, методологии ҷиноятшиносӣ ва амалӣ таҳлил карда шуда, самаранокии усулҳои тафтиш ва пешгирии ҷиноятҳои экстремистӣ баҳо дода шудааст.

Хулосаҳои диссертатсия равона ба аҳамияти баланди масъалаи таҳқиқ мебошад: афзоиши ҷиноятҳои дорои хусусияти экстремистӣ таҳти таъсири равандҳои глобалӣ ва истифодаи технологияҳои муосир воқеан хатар ба амнияти миллӣ ва ҷамъиятӣ эҷод мекунад. Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки истифодаи усулҳои стандартии ҷиноятшиносӣ барои тафтиш ва ошкорсозии чунин ҷиноятҳо танҳо бо ҷамоҳангсозии мақомоти қудратӣ, истифодаи усулҳои таҳлилии иттилоотӣ ва мониторинги оперативӣ самаранок мебошад.

Пешниҳодҳои асосӣ, ки аз натиҷаҳои таҳқиқ бармеоянд, инҳоянд: такмили методологияи тафтиш бо истифодаи усулҳои муосири таҳлилии иттилоотӣ, технологияҳои рақамӣ ва таҳлилҳои таҳқиқоти ҳуқуқӣ; ҷамоҳангсозии пурраи фаъолият байни мақомоти қудратӣ, амниятӣ ва дигар ниҳодҳои марбут барои коҳиш додани хатари экстремизм; иҷрои чораҳои пешгирӣ барои шаҳрвандон ва кормандони соҳаҳои давлатӣ бо мақсади баланд бардоштани сатҳи ҳушёрӣ омодагӣ ба таҳдидҳои экстремистӣ; омӯзиши таҷрибаи байналмилалӣ ва ҷорӣ намудани таҷрибаҳои самараноки амалӣ дар заминаи қонунгузорӣ ва методологияи тафтиш; ҷорӣ намудани системаҳои назорат ва мониторинги фаъолиятҳои гумонбарон, бо риояи қоидаҳои ҳуқуқӣ ва ҳуқуқи инсон.

Дар маҷмӯъ, таҳқиқоти илмӣ ва хулосаҳои пешниҳодшуда дар диссертатсия на танҳо асоснок ва таҳлилӣ мебошанд, балки онҳо барои амалигардонии сиёсати давлатии пешгирӣ ва мубориза бо экстремизм ва

таҳияи усулҳои нав ва самаранок дар соҳаи ҷиноятшиносӣ заминаи илмӣ ва амалӣ фароҳам меоранд.

Навгонии илмии таҳқиқ ва саҳеҳияти натиҷаҳои гирифташуда.

Навгонии илмӣ ва саҳеҳияти натиҷаҳои диссертатсия дар чанд ҷиҳат зоҳир мешаванд. Аввалан, таҳқиқот дар соҳаи криминалистика ва ҳуқуқшиносӣ тақмили назариявӣ пешниҳод мекунад. Муаллиф тавсифи криминалистии ҷиноятҳои дорои хусусияти экстремистиро аз нуқтаи назари муносири илмӣ таҳлил намуда, унсурҳои тарзи содиршавӣ, шахсияти ҷинояткор, муҳити содиршавии ҷиноят ва изҳои боқимондаи ҷиноятро дар як система пешниҳод кардааст, ки ин ба рушди назарияи мавҷудаи илмӣ навгониро ҷорӣ мекунад. Дуюм, навгонии методӣ ва тактикаи тафтиши ҷиноятҳо ба назар мерасанд. Натиҷаҳои таҳқиқот усулҳо ва тактикаи азназаргузаронӣ, кофтуков, пурсиш ва рӯбарӯкунӣ, ҳамчунин истифодаи донишҳои махсус ва экспертизаҳои судиро барои ҷиноятҳои дорои хусусияти экстремистӣ пешниҳод мекунанд, ки бо таҷрибаи амалии муфаттишон ҳамроҳ шуда, заминаи нав барои фаъолияти тафтишотӣ фароҳам меоранд. Сеюм, таҳлили комплекси субъект ва ҷиноят аз ҷиҳати илмӣ навгониро пешкаш мекунад, зеро хусусиятҳои равонӣ, иҷтимоӣ ва идеологии шахсони содиркунандаи ҷиноятҳои экстремистӣ ва тарзи содиршавии онҳо дар таҳқиқот амиқ омӯхта шудаанд.

Саҳеҳияти натиҷаҳои диссертатсия низ бо як қатор омилҳо таъмин шудааст. Натиҷаҳо ба таҳлили манбаъҳои гуногун – адабиёти илмӣ, санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, маълумоти парвандаҳои ҷиноятӣ ва таҷрибаи амалии мақомоти ҳифзи ҳуқуқ таъяс кардаанд. Истифодаи усулҳои илмӣ, аз қабили таҳлил, синтез, муқоиса, индуксия ва дедуксия, ҳамчунин усулҳои махсуси криминалистӣ ва экспертизаҳои судӣ саҳеҳии натиҷаро таъмин менамояд. Таҳлили ҳамҷонибаи ҷиноят, шахсияти ҷинояткор, тарз ва механизмҳои содиршавӣ ва усул ва тактикаи тафтиши ҷиноят бо натиҷаҳои олимони ватанию хориҷӣ мувофиқанд. Илова бар ин, истифодаи маводҳои парвандаҳои ҷиноятӣ ва таҷрибаи амалии муфаттишон эътимоднокии ҳулосаҳо ва тавсияҳоро таъмин мекунад. Аз ин рӯ, натиҷаҳои диссертатсия

ҳам навғониҳои назариявӣ ва амалиро дар бар мегиранд, ҳам бо усулҳои илмӣ асоснок ва саҳеҳ мебошанд, ки барои таҳияи тавсияҳои амалӣ ва баланд бардоштани самаранокии тафтиши ҷиноятҳои дорои хусусияти экстремистӣ заминаи устувор фароҳам меоранд.

Аҳаммияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои диссертатсия.

Аҳаммияти натиҷаҳои диссертатсия дар се ҷанба — илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоӣ — равшан аст. Аз нуқтаи назари илмӣ, таҳқиқот барои рушди назарияи илми криминалистика ва усулҳои муосири тафтиши ҷиноятҳои дорои хусусияти экстремистӣ саҳм мегузорад. Муаллиф масъалаҳои марбут ба тавсифи криминалистии ҷиноятҳо, таҳлили субъекти ҷиноят, тарз ва механизмҳои содиршавӣ ва истифодаи донишҳои махсусро дар таҳқиқот фаро гирифта, заминаи назариявии омӯзиши минбаъдаро фароҳам овардааст. Аҳаммияти амалӣ дар он зоҳир мешавад, ки тавсияҳо ва ҳулосаҳои пешниҳодшуда метавонанд барои такмил додани фаъолияти муфаттишон ва воҳидҳои оперативӣ дар ошкор ва пешгирии ҷиноятҳои дорои хусусияти экстремистӣ истифода шаванд. Тактика ва методикаҳои тафтишотӣ, аз қабيلي азназаргузаронӣ, кофтуков, пурсиш ва истифодаи экспертизаҳои судӣ, ба баланд бардоштани самаранокии тафтиши парвандаҳо мусоидат мекунанд. Аҳаммияти иҷтимоӣ дар он аст, ки таъбиқи тавсияҳо ва усулҳои пешниҳодшуда ба таъмини амнияти ҷамъиятӣ, ҳифзи ҳуқуқи озодиҳои шаҳрвандон, пешгирии паҳншавии ақидаҳои ифротӣ ва таҳкими ваҳдати миллӣ мусоидат менамояд. Бо ҳамин тартиб, натиҷаҳои диссертатсия ҳам дар таҳкими илм ва назария, ҳам дар амалисозии фаъолиятҳои мақомоти ҳифзи ҳуқуқ, ҳам аз ҷиҳати иқтисодӣ ва ҳам аз ҷиҳати иҷтимоӣ аҳамияти муҳим доранд.

Дарачаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ, дурустӣ ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқ. Натиҷаҳои диссертатсия бо як қатор омилҳо эътимоднок ва дуруст мебошанд. Аввалан, таҳқиқот бо истифодаи манбаъҳои гуногуни илмӣ ва амалӣ — адабиёти классикӣ ва муосири криминалистика, санадҳои

меъёрии ҳуқуқӣ, маълумоти парвандаҳои ҷиноятӣ ва таҷрибаи амалии мақомоти ҳифзи ҳуқуқ — асоснок шудааст. Ин омил эътимоднокии хулосаҳо ва тавсияҳоро таъмин менамояд. Дуюм, барои ба даст овардани натиҷаҳо дар таҳқиқот усулҳои илмӣ ва махсуси криминалистӣ истифода шудаанд. Ба инҳо таҳлил ва синтез, муқоиса, индуксия ва дедуксия, таҳлили системавӣ ва экспертизаҳои судӣ (аз ҷумла психологӣ, лингвистӣ ва компютерӣ-техникӣ) дохил мешаванд. Истифодаи чунин усулҳо дурустӣ ва асоснокии натиҷаҳоро таъмин мекунад. Сеюм, таҳлили ҳамаҷонибаи масъалаҳо — аз тавсифи ҷиноят ва хусусиятҳои субъекти он то тарз ва механизмҳои содиршавӣ ва усул ва тактикаи тафтиши ҷиноят — бо мувофиқат ба натиҷаҳои олимони ватанию хориҷӣ анҷом шудааст. Ин омил эътимоднокии илмии таҳқиқро таъмин мекунад.

Илова бар ин, истифодаи маълумоти амалӣ ва таҷрибаи тафтишотӣ дар раванди таҳқиқот имконият медиҳад, ки хулосаҳо ва тавсияҳо ба ҳолатҳои воқеии парвандаҳои ҷиноятӣ мувофиқат кунанд ва дурустии онҳо бо далелҳои амалӣ тасдиқ гардад.

Бо ин тартиб, натиҷаҳои диссертатсия ҳам эътимоднок ва асосноканд, ҳам дуруст ва бо усулҳои илмӣ ва далелҳои амалӣ тасдиқ шудаанд, ки барои татбиқи амалӣ ва такмили фаъолияти мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва пешгирии ҷиноятҳои дорой хусусияти экстремистӣ заминаи устувор фароҳам меоранд.

Саҳми шахсии довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар таҳқиқ. Саҳми шахсии довталаби дараҷаи илмӣ дар таҳқиқоти мазкур дар чанд самт равшан таҷассум меёбад. Аввалан, ӯ навгонҳои асосии масъалаҳои таҳлилшавандаро муайян намуда, онҳоро бо асоснокии илмӣ таҳлил кардааст, ки ин барои ташаккули нуктаҳои калидии ба ҳимоя пешниҳодшаванда заминаи қатъӣ фароҳам меорад. Дуввум, саҳми ӯ дар услуби баёни матн ва тарзи мантиқии пешниҳоди маводи илмӣ дида мешавад, ки ба возеҳ ва ҷиддияти натиҷаҳои таҳқиқ мусоидат менамояд. Ғайр аз ин, ин саҳм дар шакли нашри мақолаҳои илмӣ дар нашрияҳои муваффақ ва ширкати фаъол дар конфронсҳои илмӣ инъикос ёфтааст, ки дар

онҳо довталаб мунтазам натиҷаҳои таҳқиқотро пешниҳод ва муҳокима намудааст. Ҳамин тавр, саҳми шахсии ӯ ҳам ба рушди фанни илмӣ ва ҳам ба татбиқи амалӣ ва муошират бо ҷомеаи илмӣ равона шудааст, ки сатҳи илмӣ ва самаранокии таҳқиқотро тақвият мебахшад.

Наشري натиҷаҳои таҳқиқ дар маҷаллаҳои тақризшавандаи илмӣ. Доир ба мавзӯи диссертатсия ва моҳияти он диссертант 7 мақолаҳои илмӣ, аз ҷумла, 3 адади онҳо дар маҷаллаҳои тақризшавандаи тавсиянамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 4 мақола дар нашрияҳои дигар ба таъб расонидааст. Аз ҷумла:

I. Мақолаҳои, ки дар маҷаллаҳои тақризшаванда ва тавсиякардаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таъб расидаанд:

[1-М]. Муслиҳиддинзода М.М. Использование поисковых интернет систем при раскрытии преступлений экстремисткой направленности [Текст] / М.М. Муслиҳиддинзода // Вестник Филиала Московского государственного университета имени М.В. Ломоносова в городе Душанбе. – 2025. – Т. 2. – № 3(50). – С. 236-250; ISSN 2709-6246.

[2-М]. Муслиҳиддинзода М.М. Криминалистическая характеристика преступлений экстремистического характера [Текст] / М.М. Муслиҳиддинзода // Государствоведение и права человека. – 2025. – №1 (37). – С. 390-401; ISSN 2414 9217.

[3-М]. Муслиҳиддинзода, М.М. Хусусиятҳои экспертизаи муаллифшиносӣ ва истифодаи он дар тафтиши ҷиноятҳои дорои хусусияти экстремистӣ [Текст] / М.М. Муслиҳиддинзода // Давлатшиносӣ ва ҳуқуқи инсон. – 2025. – №4 (40). – С. 293-301; ISSN 2414 9217.

II. Мақолаҳои илмие, ки дар маҷмуаҳо ва дигар нашрияҳои илмӣ-амалӣ ҷоп шудаанд:

[4-М]. Муслиҳиддинзода, М.М. Назаров А.Қ. Тавсифи криминалистикии ҷиноятҳои дорои хусусияти экстремистӣ [Матн] / М.М. Муслиҳиддинзода, А.Қ. Назаров // Навиди илм: Маҷаллаи илмӣ. – 2025. – С. 152-154.

[5-М]. Муслиҳиддинзода, М.М., Назаров А.Қ. Ташкили ҳамкорию муфаттиш бо дигар хадамот хангоми тафтиши ҷиноятҳои хусусияти экстремистидошта [Матн] / М.М. Муслиҳиддинзода, А.Қ. Назаров // IV-уми конференсияи илмӣ-амалии байналмилалӣ дар мавзӯи «Илми ҳуқуқшиносӣ ва амалияи он» бахшида ба Рӯзи илми тоҷик (ш. Душанбе, 18-уми апрели соли 2025). – 2025. – С. 56-59.

[6-М]. Муслиҳиддинзода, М.М. Международное сотрудничество Республики Таджикистана в сфере противодействие экстремизму [Текст] / М.М. Муслиҳиддинзода // Актуальные проблемы современности: взгляд молодежи международная научно–практическая конференция. – Душанбе, 23 мая 2025. – С. 84-87.

[7-М]. Муслиҳиддинзода, М.М. Нақши муфаттиш дар ҳамоҳангсозии фаъолияти мақомоти ҳифзи ҳуқуқ дар тафтиши ҷиноятҳои дорой хусусияти экстремистӣ [Текст] / М.М. Муслиҳиддинзода // Ҳуқуқи инсон мушкилоти замони муосир: маводи конференсияи байналмилалии илмию назариявӣ бахшида ба таҷлили Рӯзи байналмилалии ҳуқуқи инсон, 80-умин солгарди таъсисёбии СММ, эълон гардидани солҳои 2025-2030 «Солҳои рушди иқтисодӣ рақамӣ ва инноватсия» ва қатъномаи СММ зери унвони «Нақши зеҳни сунъӣ дар фароҳам овардани имконияти навин барои рушди устувор дар Осиёи Марказӣ». – Душанбе, 5-уми декабри 2025. – С. 623-628.

Тегдоди маводи ҷопшуда ба банди 35 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳуқумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, № 267 (бо тағйиру иловаҳо аз 26 июли соли 2023, №295) тасдиқ шудааст, мувофиқ мебошад.

Арзёбии мазмуни диссертатсия ва дараҷаи ба итмом расидани он. Сохтор ва ҳаҷми диссертатсия. Дар муқаддимаи диссертатсия аҳаммияти мавзӯи таҳқиқшаванда бо таври амиқ асоснок карда шудааст. Дар он дараҷаи омӯзиши масъала арзёбӣ гардида, объект ва мавзӯи таҳқиқот, ҳадаф ва вазифаҳои он, асосҳои назариявӣ ва методологии таҳқиқ, нағзониҳои илмӣ ва аҳаммияти назариявӣ амалӣ муайян карда шудаанд. Таҳқиқ дар доираи

ихтисоси 5.5.12. Криминалистика; фаъолияти судӣ-экспертӣ; фаъолияти оперативӣ-чустучӯӣ сурат гирифта, масъалаҳои назариявӣ ва таҷрибавиро фаро мегирад. Диссертатсия аз номгӯӣи ихтисораҳо ва аломатҳои шартӣ, муқаддима, се боб, ҳашт зербоб, хулоса, тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқот, рӯйхати адабиёт ва феҳристи интишороти илмии довталаб иборат буда, ҳаҷми умумии он 193 саҳифаро ташкил медиҳад.

Боби 1. Тавсифи умумӣ ва криминалистии ҷиноятҳои дорои хусусияти экстремистӣ (саҳифаҳои 19–75): Дар ин боб масъалаҳои умумӣ ва назариявии таҳқиқи ҷиноятҳои дорои хусусияти экстремистӣ таҳлил карда мешаванд. Аввалан, концепсияи экстремизм ва ҷиноятҳои марбут ба он шарҳ дода мешавад, хусусиятҳои ҳуқуқӣ ва криминалистии чунин ҷиноятҳо муайян карда мешаванд. Боб ба тавсифи намудҳо ва шаклҳои ҷиноятҳои экстремистӣ, хусусиятҳои психологӣ ва иҷтимоии иштирокчиён, инчунин таҳлили таҳдидҳои эҳтимоли ба амнияти давлатӣ ва ҷамъиятӣ равона карда шудааст. Илова бар ин, дар ин боб таҳлили ҳуқуқӣ ва криминалистӣ пешниҳод шуда, масъалаҳои муайянкунии нишонаҳои ҷиноят ва роҳи чустучӯӣ ва таҳлили онҳо аз нуқтаи назарии илмӣ баррасӣ мегарданд.

Боби 2. Тафтиши ҷиноятҳои дорои хусусияти экстремистӣ (саҳифаҳои 76–126): Боби дуюм ба масъалаҳои усулӣ ва амалии тафтиш равона шудааст. Дар инҷо равишҳои оперативӣ ва таҳлилии тафтиш, чустучӯӣ иттилоот, бозпурсӣ ва мушоҳидаи гумонбарон, инчунин истифодаи технологияи муосир ва таҳлили рақамӣ таҳлил карда мешаванд. Боб тавсифи механизми ҳамоҳангсозии мақомоти қудратӣ ва амниятӣ дар раванди тафтишро фароҳам меорад ва нишон медиҳад, ки чӣ гуна таҳлили иттилоот ва мушоҳидаҳои амалӣ ба ошкорсозии нақшаҳо ва фаъолияти гурӯҳҳои экстремистӣ мусоидат мекунанд. Илова бар ин, ин боб таҷрибаи байналмилалӣ ва роҳҳои пешгирӣ ва муқовимат бо экстремизмро низ дарбар мегирад.

Боби 3. Хусусиятҳои ташкилӣ ва методологии тафтиш (саҳифаҳои 127–159): Дар боби сеюм диққат ба таҳлили ташкилӣ ва методологии раванди тафтиш равона карда шудааст. Ҳадафи асосӣ дар ин боб муайян кардани

тартиб ва сохтори фаъолияти тафтишӣ, нақш ва масъулияти мақомоти гуногун ва ҳамоҳангсозии байни онҳо мебошад. Инчунин, методҳои махсуси ташкилӣ ва усулҳои таҳлили иттилоот, мониторинг ва назорати фаъолияти гумонбарон тавсиф мешаванд. Боб ҷанбаҳои ҳуқуқӣ, амалӣ ва методологии ташкили тафтишро баррасӣ мекунад ва нишон медиҳад, ки ҷӣ гуна истифодаи ин механизмҳо самаранокии раванди ошкорсозӣ ва пешгирии ҷиноятҳои экстремистиро таъмин менамояд.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. Диссертатсияи Муслиҳиддинзода Муснуриддин Муслиҳиддин дар мавзӯи «Усули тафтиши ҷиноятҳои дорои хусусияти экстремистӣ», барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯи ихтисоси 5.5.12. Криминалистика; фаъолияти судӣ-экспертӣ; фаъолияти оперативӣ-ҷустуҷӯӣ. ба талаботи қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки аз 30 сентябри соли 2021, №7 тасдиқ шудааст, мувофиқат мекунад.

Мутобиқати тахассусии довталаб ба дараҷаи илмӣ. Тахассуси илмии Муслиҳиддинзода Муснуриддин Муслиҳиддин ба ихтисоси илмии дархостшаванда 5.5.12. Криминалистика; фаъолияти судӣ-экспертӣ; фаъолияти оперативӣ-ҷустуҷӯӣ мувофиқат мекунад. Таҳқиқоти диссертатсионӣ аз ин ҷиҳат қобили дастгирӣ мебошад.

Эродҳо ва ҳолатҳои баҳсталаб доир ба диссертатсия.

1. Дар диссертатсия таҳлил асосан ба ҷиноятҳои равона шудааст, ки хусусиятҳои экстремистӣ доранд ва ба фаъолияти муфаттишон диққати махсус дода шудааст. Бо вучуди ин, масъалаҳои марбут ба пешгирӣ кардани ҷиноятҳо ва омилҳои профилактикӣ, ки метавонанд нақши ҳалқунанда дар коҳиш додани ҷинояткорӣ дошта бошанд, ба андозаи кофӣ таҳлил нашудаанд. Аз ин ҷиҳат, таҳлили бештар ва ҷорӣ намудани тадқиқотҳои фарогир, ки омилҳои профилактикӣ ва механизмҳои пешгириро дар бар

гиранд, метавонад барои тақвияти барномаҳои пешгирӣ ва таҳкими сиёсати давлатӣ аҳамияти калон дошта бошад.

2. Дар баъзе бахшҳои диссертатсия ишора ба таҳқиқоти пешинаи олимони хориҷӣ ва муқоисаи натиҷаҳои онҳо маҳдуд мебошад. Ин маҳдудият метавонад арзиши муқоисавии таҳқиқотро коҳиш диҳад ва имкониятҳоро барои омӯзиши таҷрибаи байналмилалӣ маҳдуд созад. Дар натиҷа, дониш ва таҷрибаи аз дигар кишварҳо дастрасшаванда, ки метавонад барои такмил додани стратегияҳои пешгирӣ ва амалияи муосири қонунӣ аҳамияти бузург дошта бошад, пурра истифода намешавад. Даромад ба таҳқиқоти муқоисавӣ ва таҳлили таҷрибаи байналмилалӣ на танҳо самаранокии тадқиқотро баланд мебардорад, балки имконият медиҳад, ки моделҳои пешгирӣ ва механизмҳои амалкардаро бо назардошти таҷрибаи ҷаҳонӣ таҳия ва беҳтар намуд.

Автореферати диссертатсия тибқи тартиби муқарраршуда барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.12. Криминалистика; фаъолияти судӣ-экспертӣ; фаъолияти оперативӣ-чустучӯӣ таҳия гардида, мазмуни асосии қори таҳқиқро инъикос менамояд ва дар он, натиҷаҳои назарраси илмӣ асоснок гардида, шарҳи пурраи худро ёфтаанд.

Хулосаи умумӣ оид ба диссертатсия. Хулоса, диссертатсияи Муслиҳиддинзода Муснуриддин Муслиҳиддин дар мавзӯи «Усули тафтиши ҷиноятҳои дорой хусусияти экстремистӣ», барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.12. Криминалистика; фаъолияти судӣ-экспертӣ; фаъолияти оперативӣ-чустучӯӣ дар сатҳи зарурии илмӣ анҷом ёфта, аз ҷиҳати мазмун ба талаботи мавҷуда мутобиқ мебошад.

Диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқ буда, муаллифи он ба дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.12. Криминалистика; фаъолияти судӣ-экспертӣ; фаъолияти оперативӣ-чустучӯӣ сазовор мебошад.

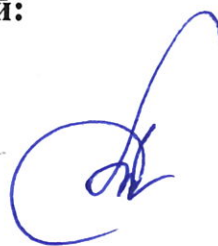
Тақризи муассисаи пешбар дар асоси муқаррароти бандҳои 76-79 ва 81-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-июни соли 2021, таҳти №267 (бо тағйиру иловаҳо аз 26 июли соли 2023, №295) тасдиқ шудааст, таҳия ва пешниҳод шудааст.

Диссертатсия ва автореферат дар семинари васеи илмӣ-назариявии кафедраи ҳуқуқи муҳофизаи ҷиноятии факултети ҳуқуқшиносии донишгоҳи (Славянии) Россия Тоҷикистон баррасӣ шудааст. Сурагчаласаи ғайринавбатии семинарии васеи илмӣ-назариявӣ таҳти № 8 аз 28 марти соли 2026.

Тақризи муассисаи пешбар аз ҷониби Ҳамроев Шухрат Садилович, доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, декани факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи (Славянии) Россия ва Тоҷикистон, дар ҷаласаи ғайринавбатии кафедра баррасӣ, муҳокима ва ҷонибдорӣ шудааст. Дар ҷаласаи кафедра аз 10 нафар иштирок доштанд: 10 нафар. Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарafdор» - 10, «зид» - нест, «бетараф» - нест. Сурагчаласаи ғайринавбати кафедра таҳти № 8 аз 28 марти соли 2026.

Раиси семинари васеи илмӣ-назариявӣ:

**Муваққатган иҷроқунандаи вазифаи
мудирӣ кафедраи ҳуқуқи муҳофизаи
ҷинояти ва криминалистика
номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ
муаллими калон**

Назарзода Р.Ғ.

Ташхисгар:

**Декани факултети ҳуқуқшиносии
доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор**

Ҳамроев Ш.С.

Котиби ҷаласа:

**Муаллими кафедраи ҳуқуқи муҳофизаи
ҷинояти ва криминалистика**

Желтова В.А.

**Имзои Ҳамроев Ш.С., Назарзода Р.Ғ. ва котиби ҷаласа Желтова В.А. -ро
тасдиқ менамоем:**

Сардори шуъбаи кадрҳои

Донишгоҳи (Славянии) Россия ва Тоҷикистон

Исмоилова М.Н.

«28» марти 2026 сол

Телефон: (+992) 37 221-35-50

Почтаи электронӣ: p.rektora@mail.ru

Ҷойгиршавӣ: 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон, Душанбе, кӯчаи Мирзо
Турсунзода, 30.